

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник з управління виробництва
філії «Південний лісовий офіс»

Василь ДОРОШУК

2026 р.

ПРОГРАМА

**навчання власного персоналу та підрядників, а також
інформування зацікавлених сторін задля запобігання збору,
полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під
загрозою, видів**

Балта - 2026 р.

ВСТУП

Ця програма визначає порядок проведення навчання власного персоналу та підрядників, а також інформування зацікавлених сторін задля запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів на території лісового фонду Балтського надлісництва філії «Південний лісовий офіс» ДП «Ліси України».

1. Визначення термінів

Біологічне різноманіття: Мінливість живих організмів, що походить з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає різноманітність у межах виду, між видами, та різноманіття екосистем.

Мережа територій для збереження: Ті частини одиниці господарювання, для яких збереження є первинною, а в деяких випадках - єдиною метою. До таких територій належать репрезентативні ділянки, зони збереження, охоронювані території, сполучні території та особливо цінні для збереження території.

Екосистема: динамічний комплекс угруповань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також їхнього неживого довкілля, які взаємодіють як єдине функціональне ціле.

Природне оселище (біотоп): ділянка суші чи водного простору природного або напівприродного походження, яка визначається за абіотичними та біотичними характеристиками. Також вживається тут як синонім терміну «природне середовище існування», що стосується предмету Конвенції про охорону дикої флори, фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції).

Рослинне угруповання: сукупність видів рослин, що зростають разом в межах певної ділянки та перебувають у тісній взаємодії як між собою, так і з умовами довкілля.

Середовище існування видів дикої флори та фауни: територія, що визначається особливими абіотичними та біотичними чинниками, у межах якої види природної фауни і флори оселяються на будь-якому етапі свого життєвого циклу.

Рідкісні види: Види, які рідко трапляються, проте не класифікуються як такі, що перебувають під загрозою. Такі види розповсюджені в географічно обмежених ареалах чи особливих оселищах, або зрідка трапляються на великій території. Вони приблизно еквівалентні категорії IUCN (2001) «Майже під загрозою» (NT), включно з видами, близькими до того, щоби бути занесеними або, ймовірно, будуть занесені в найближчому майбутньому, до категорії тих, що перебувають під загрозою.

Загроза: Ознака або застереження щодо можливості або наближення шкоди чи негативних впливів.

Вид, що перебуває під загрозою: вид, що відповідає критеріям IUCN (2001) для категорій «Уразливий» (VU), «Той, що зникає» (EN) або «У критичній небезпеці» (CR), і має високий, дуже високий або надзвичайно високий ризик зникнення у дикій природі. Для цілей FSC ці категорії можуть бути змінені відповідно до офіційних національних класифікацій (які мають законне значення) та до місцевих умов і щільності популяцій (які можуть впливати на рішення щодо відповідних заходів зі збереження).

Перелік рідкісних і зникаючих видів флори і фауни, занесених до Червоної книги України, які зустрічаються на території Балтського надлісництва філії «Південний лісове господарство» ДП «Ліси України».

Рослини:

Воронець колосистий (*Actaea spicata*)
Корячка широколиста (*Eripactis helleborine*)
Лілія лісова (*Lilium martagon*)
Булатка великоквіткова (*Cephalanthera damasonium*)
В'язіль стрункий (*Securigera elegans*)
Гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis*)
Клокичка периста (*Staphylea pinnata* L.)
Сон чорніючий (*Pulsatilla pratensis*)
Фіалка біла (*Viola alba* Besser)
Цибуля ведмежа (*Allium ursinum*)
Півники причорноморські (*Iris pontica*)

Тварини:

Орел-карлик (*Hieraetus pennatus*)
Орел-могильник (*Aquila heliaca*)
Підорлик малий (*Clanga pomarina*)

Комахи:

Жук-олень (*Lucanus cervus*)

Плазуни:

Мідянка звичайна (*Coronella austriaca*)

1. Заходи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів.

Заходи з виявлення типових та унікальних природних комплексів, місця зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу декларуються під час проведення базового лісовпорядкування. У протоколах першої та другої лісовпорядкових нарад обов'язковим є відображення проєктованих та реалізованих робіт щодо реалізації вищезазначених заходів.

З метою системного обстеження лісових територій і виділення унікальних природних комплексів, місць зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу, цикл досліджень поділяється на чотири етапи:

- 1) попередній (камеральне обстеження території);
- 2) початковий (рекогносцирувальне обстеження території);
- 3) основний (стаціонарні дослідження);
- 4) додатковий (уточнення, коригування отриманих результатів).

Роботи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів мають проводитись із залученням фахівців відповідних профілів науково-дослідних установ України.

Роботи виділення та моніторингу рідкісних видів флори та фауни проводяться системно щорічно протягом вегетаційного періоду. Звіт подається раз на рік у грудні місяці

План виявлення і взяття під охорону рідкісних видів і видів, що перебувають під загрозою рослин, тварин і птахів та їх оселищ.

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Збереження об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) де зростають або мешкають рідкісні та зникаючі види рослин і тварин, значимих на регіональному рівні.	Рубки не проводяться	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони, сторони чиї інтереси зачеплено, експерти
2	Проведення науковцями польових робіт із вивчення фауни, виявлення рідкісних і зникаючих видів та планування заходів щодо їх збереження та покращення умов існування.	Створення охоронних зон навколо гнізд, виготовлення і розвішування штучних гніздівель.	Науковці
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок формування і оздоровлення лісів. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів та їх опису.	Збереження ключових біотопів і об'єктів. Створення охоронних зон	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони, сторони чиї інтереси зачеплено, експерти
4	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі види і біотопи	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація філії

2. Навчання працівників Балтського надлісництва

Навчання власних працівників проводиться за участі фахівців відповідних профілів науково-дослідних установ України.

Навчання працівників Балтського надлісництва може проводитись на нарадах лісової охорони, зборах трудового колективу надлісництва.

За результатами обов'язково повинен складатись протокол засідання з відображенням списків присутніх.

У разі дії обмежень у регіоні діяльності філії, враховуючи Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затверджений Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України № 41 від 09 лютого 2023 року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України № 287/39343 від 15 грудня 2023 року, навчання може проводитись у режимі онлайн.

3. Навчання працівників підрядних організацій

Під час проведення тендеру щодо надання послуг у лісовому господарстві, обов'язково у технічну документацію додається умова щодо декларування підприємцями дотримання вимог FSC національного стандарту. В подальшому це має бути відображене у договорі.

Навчання працівників підрядних організацій щодо запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів

можуть проводити: начальник надлісництва, помічник начальника надлісництва, відповідальні особи щодо дотримання процесу сертифікації в надлісництві.

4. Інформування представників зацікавлених сторін та сторін, чий інтереси зачеплено.

Інформування представників зацікавлених сторін та сторін, чий інтереси зачеплено щодо виявлених рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів, а також про запобігання їх збору, полюванню чи відлову проводиться шляхом розміщення відповідної інформації у засобах масової інформації, наявних інтернет ресурсах.

5. Відповідальні за проведення навчання

Контроль за вчасним проведенням навчанням працівників, підрядників, а також за інформуванням представників зацікавлених сторін та сторін, чий інтереси зачеплено у Балтському надлісництві філії «Південний лісовий офіс» ДП «Ліси України» покладено на відповідального за лісову сертифікацію у Балтському надлісництві (Леонід ПЕТРУК).

Начальник надлісництва

Роман ЛЕКАЙ